

DANGOSYDDION DARBODUS AR GYFER AWDURDOD TÂN GOGLEDD CYMRU

1. Y costau cyfalaf gwirioneddol yn 2005-2006 a'r amcangyfrifon o wariant cyfalaf ar gyfer y flwyddyn bresennol a'r blynyddoedd i ddod a argymhellir i'w cymeradwyo yw:

2005/06 £'000	2006/07 £'000	2007/08 £'000	2008/09 £'000	2009/10 £'000
Gwirioneddol	Terfynol	Amcangyfrif	Amcangyfrif	Amcangyfrif
1,150	4,184	5,500	4,000	4,000

2. Amcangyfrifo o ran cymhareb costau cyllido i wariant net ar gyfer y flwyddyn bresennol, a'r blynyddoedd i ddod, a'r ffigyrau gwirioneddol ar gyfer 2005-2006:

2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Gwirioneddol	Terfynol	Amcangyfrif	Amcangyfrif	Amcangyfrif
2.61%	3.5%	4.76%	6.19%	7.28%

Mae'r amcangyfrifon o gostau cyllido yn cynnwys ymrwymadau presennol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn o'r gyllideb.

3. Yr amcangyfrifon o'r cyllid cyfalaf diwedd flwyddyn ar gyfer yr awdurdod ar gyfer y flwyddyn bresennol a'r blynyddoedd i ddod â'r gofynion cyllido cyfalaf ar 31 Mawrth 2006:

31/03/06 £'000	31/03/07 £'000	31/03/08 £'000	31/03/09 £'000	31/03/10 £'000
Gwirioneddol	Terfynol	Amcangyfrif	Amcangyfrif	Amcangyfrif
7,694	11,278	15,951	18,785	21,323

4. Mae'r gofynion cyllido cyfalaf yn mesur angen sylfaenol yr awdurdod i fenthycu ar gyfer diben cyfalaf. Yn unol ag arfer proffesiynol gorau, nid yw Awdurdod Tân Gogledd Cymru'n cysylltu benthycu gydag eitemau arbennig na mathau o wariant. Ar unrhyw gyfnod mae gan Awdurdod Tân Gogledd Cymru, sawl llif arian, rhai positif a negyddol, ac mae'n rheoli ei safle ariannol yn nhermau benthyciadau a buddsoddiadau yn unol â'i strategaeth a'r arferion rheoli trysorlys a gymeradwywyd. O ran rheoli arian o ddydd i ddydd, ni ellir gwahaniaethu rhwng arian refeniw ac arian cyfalaf. Mae benthycu allanol yn digwydd o ganlyniad i holl ddeliadau ariannol yr awdurdod ac nid yn unig y rhai sy'n codi o wariant cyfalaf. I'r gwrthwyneb, mae'r gofynion cyllido cyfalaf yn adlewyrchu angen sylfaenol yr awdurdod i fenthycu at ddiben cyfalaf.

5. Mae Côt Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol yn cynnwys y canlynol fel prif ddangosydd ar gyfer bod yn ddarbodus:

“Er mwyn sicrhau mai at ddiben cyfalaf yn unig y bydd y benthyca gwirioneddol yn y tymor canolig, dylai'r awdurdod lleol sicrhau na fydd y benthyca allanol, ac eithrio yn y tymor byr, yn fwy na chyfanswm y gofynion cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol yn cynnwys yr amcangyfrifon o unrhyw ofynion cyllido cyfalaf ychwanegol ar gyfer y flwyddyn bresennol a'r ddwy flynedd ariannol yn dilyn.”

Dywed y Trysorydd na chafodd yr awdurdod unrhyw anhawster i gwrdd â'r gofynion hyn yn 2005-2006, ac ni ragwelir unrhyw anawsterau ar gyfer y flwyddyn bresennol na'r blynyddoedd i ddod. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth ymrwymadau presennol, cynlluniau presennol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn o'r gyllideb.

6. O ran ei ddyled allanol, argymhellir bod yr Awdurdod Tân yn cymeradwyo dilyn y terfynau awdurdodedig canlynol ar gyfer cyfanswm gros buddsoddiadau allanol ar gyfer y tair blynedd ariannol nesaf, a'u bod yn cytuno ar y terfyn y cytunwyd arno'n flaenorol ar gyfer y flwyddyn bresennol gan nad oes angen newid hyn. Mae'r terfynau hyn yn adnabod benthyca ar wahân i rwymedigaethau tymor hir fel lesioedd ariannol. Gofynnir i'r Awdurdod Tân gymeradwyo'r terfynau hyn ac i ddirprwyo awdurdod i'r Trysorydd, o fewn y cyfanswm terfynau ar gyfer unrhyw un flwyddyn, i symud rhwng y terfynau unigol y cytunwyd arnynt ar gyfer benthyca a rhwymedigaethau tymor hir eraill, yn unol â gwerthuso opsiynau a gwerth gorau am arian ar gyfer yr awdurdod. Bydd unrhyw newidiadau o'r fath yn cael eu hadrodd i'r Awdurdod Tân yn ei gyfarfod nesaf yn dilyn y newid.

Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyled Allanol

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyca	16,190	19,950	22,785	25,323

7. Mae'r Trysorydd yn nodi bod y terfynau awdurdodedig hyn yn gyson gydag ymrwymadau presennol yr awdurdod, ei gynlluniau presennol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn o'r gyllideb ar gyfer gwariant a chyllido cyfalaf, a gyda'i ddatganiad polisi a'i ymarferion rheoli'r trysorlys a gymeradwywyd. Mae'r Trysorydd yn cadarnhau eu bod yn seiliedig ar yr amcangyfrif o'r hyn sy'n debygol ac yn ddarbodus ond nid y senario waethaf, gyda sgôp yn uwch na hyn ar gyfer rheoli gweithredol, er enghraifft symudiadau arian anghyffredin. Mae strategaethau dadansoddi risg a rheoli risg wedi'u hystyried; yn ogystal â chynlluniau ar gyfer gwariant cyfalaf, amcangyfrifon o'r gofynion o ran cyllido cyfalaf ac amcangyfrifon o ofynion llif arian ar gyfer yr holl ddibenion.

8. Hefyd gofynnir i'r Awdurdod Tân gymeradwyo'r ffin weithredol ganlynol ar gyfer dyled allanol ar gyfer yr un cyfnod. Mae'r ffin weithredol arfaethedig ar gyfer dyled allanol yn seiliedig ar yr un amcangyfrifon â'r terfynau awdurdodedig ond mae'n adlewyrchu'n uniongyrchol ar amcangyfrif y Trysorydd o'r hyn sy'n debygol ac yn ddarbodus ond nid y senario waethaf, gyda sgôp yn uwch na hyn wedi'i gynnwys o fewn y terfyn awdurdodedig i ganiatáu am symudiadau arian anghyffredin, ac mae'n cyfateb i'r uchafswm o ran dyled allanol a ragwelir gan yr amcangyfrif hwn. Mae'r ffin weithredol yn cynrychioli canllaw rheoli allweddol ar gyfer monitro yn ystod y flwyddyn gan y Trysorydd. O fewn y ffin weithredol, mae ffigurau ar gyfer benthycu a rhwymedigaethau tymor hir eraill, mewn dull tebyg i'r terfyn awdurdodedig. Bydd unrhyw newidiadau o'r fath yn cael eu hadrodd i'r Awdurdod Tân yn ei gyfarfod nesaf yn dilyn y newid

	Ffin Weithredol ar gyfer Dyled Allanol			
	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthycu	11,278	17,951	18,785	21,323

9. Dyled allanol wirioneddol yr Awdurdod Tân ar 31 Mawrth 2006 oedd £8,513,428. Dylid nodi nad yw'n bosibl i'r ddyled allanol wirioneddol gael ei chymharu'n uniongyrchol i'r terfyn awdurdodedig a'r ffin weithredol, gan fod y ddyled allanol yn adlewyrchu'r sefyllfa ar un adeg.
10. Wrth benderfynu ar yr adroddiad hwn o'r gyllideb, gofynnir i'r Awdurdod Tân nodi mai'r terfyn awdurdodedig a bennir ar gyfer 2007-2008 (gweler paragraff 6 uchod) fydd y terfyn statudol a benderfynir dan adran 3(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003.
11. Yr amcangyfrif o effaith raddol o ran y penderfyniadau buddsoddi cyfalaf arfaethedig yn yr adroddiad hwn o'r gyllideb, uwchlaw penderfyniadau buddsoddi cyfalaf sydd wedi'u gwneud yn flaenorol gan yr Awdurdod Tân yw:
Cynnydd Gwirioneddol yn y cyfraniad gan gynghorau sy'n rhan o'r Awdurdod

2007/08	2008/09	2009/10
£73,207	£611,200	£1,019,071

12. Wrth ystyried ei raglen ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf, mae'n ofynnol i'r Awdurdod Tân o fewn ei Gôd Darbodus roi ystyriaeth i:

- a yw'n fforddiadwy, e.e. goblygiadau o ran y cyfraniadau gan gynghorau sy'n rhan o'r Awdurdod
- yr angen i fod yn ddarvoudus ac yn gynaliadwy, e.e. goblygiadau o ran benthyca allanol
- gwerth am arian, e.e. gwerthuso opsiwn
- rheoli asedau, e.e. cynllunio rheoli asedau
- amcanion gwasanaeth, e.e. cynllunio strategol ar gyfer yr awdurdod
- ymarferoldeb, e.e. a ellir cyflawni'r blaen gynllun.

13. Ffactor allweddol o ran bod yn fforddiadwy yw effaith raddol cyfraniad y cynghorau sy'n rhan o'r Awdurdod, a gallai'r Awdurdod Tân ystyried gwahanol opsiynau ar gyfer ei raglen fuddsoddi cyfalaf mewn perthynas â'u heffaith wahaniaethol ar y cyfraniadau.

Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a Chynllun Blynyddol Awdurdod Tân Gogledd Cymru ar gyfer 2007-2008

1. Cyflwyniad

Mae'r gwasanaeth rheoli'r trysorlys yn rhan bwysig o'r ffordd y mae materion yr Awdurdod yn cael eu rheoli'n ariannol yn gyffredinol. Mae'r dangosyddion darbodus yn Atodiad C yn ystyried a yw'r penderfyniadau a wneir ynghylch gwariant cyfalaf yn fforddiadwy, a beth yw eu heffaith, ac maent yn nodi fframwaith gyfalaf gyffredinol y Cyngor. Mae gwasanaeth y trysorlys yn ystyried a yw'r penderfyniadau hyn yn cael eu hariannu'n effeithiol ai peidio. Gyda'i gilydd maent yn rhan o'r broses sy'n sicrhau bod yr Awdurdod yn cwrdd â'r gofyn am gyllideb gytbwys o dan y Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992. Mae dangosyddion darbodus sy'n benodol i'r trysorlys wedi'u cynnwys yn y strategaeth hon, y mae angen eu cymeradwyo.

Mabwysiadodd Awdurdod Tân Gogledd Cymru God Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheoli'r Trysorlys ar 15 Rhagfyr 2003. Mae hyn yn ofynnol yn ôl y Cod Darbodus, sydd wedi'i gyflwyno fel rhan o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r cod yn darparu fframwaith cyffredinol ar gyfer aelodau a swyddogion er mwyn lleihau'r risgiau sydd ynghlwm â'r swyddogaeth trysorlys. Mae'n ofynnol yn ôl y cod bod adroddiad ar y strategaeth am y flwyddyn sydd i ddod yn cael i gyflwyno i'r Awdurdod Tân. Mae'r strategaeth a nodir isod yn cydymffurfio â'r cod ac fe'i cyflwynir fel sy'n ofynnol.

2. Trosolwg

Mae'r strategaeth yn manylu ar weithgareddau tebygol staff Rheoli'r Trysorlys yn 2006-2007. Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sy'n gyfrifol am y swyddogaeth trysorlys ar ran Awdurdod Tân Gogledd Cymru fel rhan o gytundeb lefel gwasanaeth. Gan mai cymharol fach yw'r swm ariannol dros ben gan yr Awdurdod Tân, mae rhai buddsoddiadau wedi'u buddsoddi dan enw Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy er hwylustod a chedwir cofnodion manwl o'r buddsoddiadau gan staff Rheoli'r Trysorlys. Mae Conwy wedi penodi Butlers fel ymgynghorwyr ar hyn ac mae'r strategaeth yn seiliedig ar eu rhagolygon o'r farchnad fel yr amlinellir yn eu gwahanol gyhoeddiadau.

Bydd yr adroddiad o'r strategaeth yn cynnwys y meysydd canlynol:

- (i) Dyled yr Awdurdod a'i ragamcanion o ran buddsoddi;
- (ii) Y newidiadau a ddisgwylir mewn cyfraddau llog;
- (iii) Strategaeth fenthycy ar Awdurdod;

- (iv) Strategaeth fuddsoddi yr Awdurdod;
- (v) Dangosyddion darbodus y trysorlys;

(I) **Dyled a Rhagamcanion o ran Buddsoddi 2007/08 – 2009/10**

Mae'r gofyniad benthycu'n cynnwys y newidiadau a ddisgwylir yn y CFR ac unrhyw ddyled sy'n aeddfedu fydd angen ei hail-ariannu. Yn y tabl isod dangosir yr effaith ar sefyllfa'r trysorlys dros y tair blynedd nesaf. Mae hefyd yn tynnu sylw at y newid a ddisgwylir mewn balansau buddsoddi.

£m	2006/07 Diwygiedig	2007/08 Amcangyfrif	2008/09 Amcangyfrif	2009/10 Amcangyfrif
Dyled Allanol				
Dyled ar 1 Ebrill	8.513	11.278	17.951	18.785
Newidiadau yn y CFR	3.584	4.673	2.834	2.538
Ail-ariannu dyledion sy'n aeddfedu	0.500			
Addasiad ar gyfer blynyddoedd cynt/benthycu ymlaen llaw	-1.319	2.000	-2.000	
Dyled ar 31 Mawrth	11.278	17.951	18.785	21.323
Newid blynyddol o ran dyled	2.765	6.673	0.834	2.538
Buddsoddiadau				
Cyfanswm buddsoddiadau ar 31 Mawrth	4.69	3.69	5.69	3.69
Newid o ran buddsoddi	-1.0	2.00	-2.00	

(ii) **Newidiadau a ddisgwylir mewn Cyfraddau Llog**

Cyfartaledd %	Cyfradd sylfaenol	5-mlynedd Gilt	20-mlynedd Gilt	50-mlynedd Gilt
2006/07	4.8	4.9	4.4	4.0
2007/08	5.1	4.9	4.6	4.0
2008/09	4.8	4.5	4.3	3.9
2009/10	4.5	4.5	4.3	3.9

Mae'r rhagolygon o ran cyfradd llog ar gyfer 2006-2007 wedi'u paratoi gan ymgynghorwyr (Butlers) rheoli'r trysorlys yr Awdurdod. Yn sgil gweithgaredd economaidd bywiog yn 2006 a chryfder pwysau costau allanol, mae'r Pwyllgor Polisi Ariannol wedi cynyddu cyfraddau llog er mwyn delio â'r cynnydd mewn chwyddiant. Oherwydd y risgiau parhaus o bwysau unwaith eto gan chwyddiant, bydd Banc Lloegr yn ddarbodus o ran ei agwedd tuag at bolisiau'n ymwneud â chyfraddau drwy ran helaeth o 2007.

(iii) **Strategaeth fenthyca**

Mae'r ansicrwydd cynyddol ynghylch cynnydd mewn cyfraddau llog yn cynyddu'r risgiau sydd yn gysylltiedig â gweithgaredd y trysorlys. O ganlyniad bydd yr Awdurdod yn bwyllog o ran strategaeth y trysorlys.

Disgwylir i gyfraddau llog sefydlog tymor hir godi'n gymedrol ac y mae disgwyl i gyfraddau sylfaenol gyrraedd uchafbwynt o 5 1/4%. Dan y pwerau dirprwyo, bydd y Trysorydd yn benthycu ar sail y dull mwyaf priodol yn dibynnu ar y cyfraddau llog ar y pryd, a gan ystyried y risgiau a ddangosir yn y rhagolygon uchod. Mae'n debyg y rhoddir ystyriaeth i gyfraddau sefydlog tymor hir os bydd lefelau benthycu'n dal i aros yn gymharol isel. Gallai hyn gynnwys benthycu ymlaen llaw cyn gofynion blynyddoedd i ddod.

Gan ei bod yn debygol y bydd dyledion cynyddol o ran cyfraddau llog, mae'n debyg y bydd ailstrwythuro yn ddiweddarach yn y flwyddyn ariannol neu yn y dyfodol, er y bydd y Trysorydd yn monitro cyfraddau a ragwelir er mwyn manteisio ar unrhyw gyfleoedd yn ystod y flwyddyn.

(iv) **Strategaeth Fuddsoddi/Partion eraill**

Gwneir yr holl fuddsoddiadau fel adneuon arian i fanciau, cymdeithasau adeiladu ac awdurdodau lleol. Bydd y benthyciadau'n digwydd drwy un o nifer o gwmnïau brocer a ddefnyddir gan Gonwy a bydd eraill yn cael eu gwneud yn uniongyrchol rhwng y Cyngor a'r sefydliad. Ni fydd yr un buddsoddiad yn fwy na 364 diwrnod a byddant yn unol â rhagolygon diweddaraf y farchnad. Ond mae cyfraddau tymor hir yn gyfle i'r Awdurdod sicrhau gwerth da a sicrwydd o ran buddsoddiad, felly argymhellir ymestyn y tymor buddsoddi o uchafswm o 364 diwrnod i 2 flynedd. O dan Ganllawiau'r Cynulliad Cenedlaethol ar gyfer Buddsoddiadau, mae unrhyw fuddsoddiad sy'n hirach na blwyddyn o ran aeddfedrwydd yn fuddsoddiad amhenodol, ac felly rhaid i'r Awdurdod bennu terfyn ar y swm i'w fuddsoddi. Yn sgil y nifer fach o fuddsoddiadau gan yr Awdurdod, pennir terfyn buddsoddiadau amhenodol ar sail £2 filiwn.

Mae'r holl bartion eraill ar y rhestr wedi'u cymeradwyo'n flaenorol gan yr Awdurdod Tân:-

Terfyn £5m banciau

Pob banc yn y DU ac Iwerddon a'u his-fanciau sydd â chyfraddau da (Fitch neu gyfatebol). Diffinnir hyn ar hyn o bryd fel

tymor byr	F1
tymor hir	A
cryfder unigol/ariannol	B
cefnogaeth	3

Terfyn £5m Llywodraeth Ganol

Swyddfa rheoli dyled

Terfyn £2m Awdurdodau Lleol

Pob un heblaw am y rhai sy'n agored i gyfyngiad treth y cyngor a praeseptau o dan Ran 1 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.

Cymdeithasau Adeiladu, terfyn £2m

Britannia, Chelsea, Cheshire, Derbyshire, Dunfermline, Leeds and Holbeck, Leek United, Nationwide, Norwich and Peterborough, Portman, Skipton, The Principality, Coventry and Yorkshire.

(v) Dangosyddion Perfformiad y Trysorlys

Mae tri dangosydd darbodus eraill sy'n berthnasol i'r trysorlys. Eu pwrpas yw sicrhau bod gweithgaredd swyddogaeth y trysorlys o fewn rhai cyfyngiadau, a thrwy hynny reoli risg a lleihau effaith newidiadau niweidiol mewn cyfraddau llog.

Argymhellir bod yr Awdurdod yn gosod terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu ei fenthyciadau cyfradd sefydlog fel a ganlyn:

	Terfyn Uchaf	Terfyn Isaf
Dan 12 Mis	30%	0%
12 Mis ac o fewn 24 Mis	30%	0%
24 Mis ac o fewn 5 mlynedd	50%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	75%	0%
10 mlynedd a mwy	100%	20%

Argymhellir bod yr Awdurdod yn cymeradwyo'r terfynau canlynol cyfraddau llog Sefydlog a Newidiol

	% Benthycia
Cyfradd Llog Sefydlog	55 – 100
Cyfradd Llog Newidiol	0 – 45